Primer 1 - Uporedni prikaz naslova

- <HTML>
- <HEAD><TITLE>Testiranje naslova</TITLE>
- </HEAD>
- <BODY>
- <H1>Naslov prvog nivoa</H1> <!-- najkrupniji -->
- <H2>Naslov drugog nivoa</H2>

- <H3>Naslov treceng nivoa</H3>

- <H4>Naslov cetvrtog nivoa</H4>

- <H5>Naslov petog nivoa</H5>

- <H6>Naslov sestog nivoa</H6>
 <!-- najsitniji -->
- <H7>Naslov sedmog nivoa</H7>
 <!-- sta ce biti sa ovim? -->
- Ostali tekst koji nije naslov.
- </Body>
- </HTML>

Komentari

- Komentarisani HTML kôd se ne prikazuje od strane browser-a, ali je vidljiv u izvornom HTML kodu.
- Čemu služi?
- Komentarom se smatra ma koji tekst između oznaka
- <!-- komentar -->

Grupisanje

- Grupisanje elemenata olakšava primenu stilova po grupama i čini sajtove konzistentnim a održavanje i razvoj bržim. U ovu grupu spadaju elementi div i span koji sami po sebi ne formatiraju tekst i zbog toga su pogodni za naknadno formatiranje pomoću stilova.
- Tag <div> označava odeljak na stranici. Koristi se za pozicioniranje i stilizaciju.
- Tag je sličan tagu <div>, s tim što se koristi za obeležavanje dela teksta. Sam po sebi ne proizvodi nikakav vizuelni efekat sve dok ne primeni stilizacija.
- Napomena: U verzijama pre HTML5 postoji atribut ALIGN sa vrednostima left, right, center radi poravnanja sadržaja odeljka.

Formatiranje teksta

Pasusi / paragrafi

- Element za pasus koji se prikazuje sa odgovarajućim proredom:
-Neki tekst
- U verzijama pre HTML 5 postoji atribut ALIGN sa vrednostima left, right, center radi poravnanja sadržaja pasusa.
- Ukoliko sledi pasus za pasusom, završni tag </P> se može izostaviti.

Naslov br1: Uvod

Prvi paragraph: Pre ove recenice je ubaceno vise praznina

Drugi paragraf. Pre ove recenice postoji novi red u dokume

Tekst blok

<blockquote> . . . Neki tekst . . . </blockquote>

 označava poseban blok unutar teksta. Obično predstavlja citirani pasus iz nekog izvora.

Tipičan prikaz je uvučen ulevo i/ili iskošenim slovima.

Napomena: Koristi se <q> tag za linijsko citiranje

Renowned type designer, Matthew Carter, has this to say about his profession:

<blockquote>

Our alphabet hasn't changed in eons; there isn't much latitude in what a designer can do with the individual letters. Much like a piece of classical music, the score is written down - it's not something that is tampered with - and yet, each conductor interprets that score differently. There is tension in the interpretation. </blockguote>

Renowned type designer, Matthew Carter, has this to say about his profession:

Our alphabet hasn't changed in eons; there isn't much latitude in what a designer can do with the individual letters.

Much like a piece of classical music, the score is written down. It's not something that is tampered with, and yet, each conductor interprets that score differently. There is tension in the interpretation.

PREFORMATIRAN TEKST

- Tekst koji se nalazi između oznaka
- . . .
- prikazuje se kao tekst sa neproporcionalnim fontom (obično Courier), sačuvanim podacima o višestrukim belinama, tabulatorima i novim redovima. Dakle, tekst u ovom elementu, biće prikazan na ekranu bez izmena u pogledu praznina.

0			. 1 .	1	•			. 1 1		• • •	1
()vo	1e nekt	primer	teksta	K011	1ma	plino	praznina	tabul	atora	1 novih	redova
0.0	Je nem	Primer	unota	noji	ma	puno	prazimia,	tuo tai	atora	i novin	icuora.

Ovo je	neki	primer
teksta koji	ima puno	
	praznina,	tabulatora i
	novih r	edova.

- <HTML>
- <HEAD><TITLE>Primer 5</TITLE>
- </HEAD>
- <BODY>
- <P align="center">Prvi pasus teksta
koji se prikazuje
 kao centriran.
Neka druga recenica istog pasusa.</P>
- <P align="right">Drugi pasus
 poravnat
na desno</P>
 <PRE>
- <Pr
- В
- M
- primer upotrebe elementa pre
- </PRE>
 - <DIV align="left">Prvi odeljak, div, poravnat
u levo, odnosno <P align="center">
 - novi pasus u istom odeljku
 koji je
 centriran</P>
 - <P align="right">Drugi pasus u
prvom odeljku, a pasus
je
 -
poravnat u desno.</P>Tekst u odeljku van pasusa.
- </DIV>
- </HTML>

Formatiranje pomoću: kbd, samp, code, em, strong

- Normalno, HTML koristi promenljivu veličinu slova i promenljivi razmak između slova. Međutim, kada se formatira kompjuterski kod obično se prikazuje fontom sa fiksnom širinom slova i razmakom.
- <kbd> ulaz sa tastature
- <samp> izlaz na kompjuteru
- <code> programski kod
- naglašeni tekst
- pojačan tekst
- Nema razlike i u HTML5.
- Bez dodatnog podešavanja, ovako formatirani tekst se prikazuje na različitim čitačima vrlo slično, ali ne potpuno isto. Tako na primer, naglašeni tekst se prikazuje ukošeno.

- <!DOCTYPE html> <html>
- <body>
- Emphasized

- Strong

- <code>Uzorak nekog computer code</code>

- <kbd>Unos sa tastature</kbd>

- <var>Promenljive</var>
- </body>
- </html>

Emphasized Strong Uzorak nekog computer code Uzorak tj samp-tag Unos sa tastature

Promenljive

```
Primer
<!DOCTYPE html>
<html>
<body style="font-size:16px">
Tekst u paragrafu
<kbd>File | Open...</kbd>
<code>
var person = {
   firstName:"John",
   lastName:"Doe",
   age:50,
   eyeColor:"blue"
}
</code>
<samp>
demo.example.com login: Apr 12 09:10:17
Linux 2.6.10-grsec+gg3+e+fhs6b+nfs+gr0501+++p3+c4a+gr2b-reslog-v6.189
</samp>
</body>
</html>
Tekst u paragrafu
```

```
File | Open...
```

var person = { firstName:"John", lastName:"Doe", age:50, eyeColor:"blue" }

demo.example.com login: Apr 12 09:10:17 Linux 2.6.10-grsec+gg3+e+fhs6b+nfs+gr0501+
reslog-v6.189

Za promenu vrste karaktera (fonta) koristi se element font. Atributi ovog elementa su:

color	<i>#xxxxxx</i> colorname	boja teksta
face	font_family	naziv fonta
size	Number	Veličina fonta

Crveni tekst velicine 4!

Plavi tekst velicine 3!

Verdana, zelen, velicine 2!

VAŽNO: Ovaj element nije podržan u verziji HTML5.

Indeks i eksponent SUB i SUP

- Osim toga mogu se pisati i slova u indeksu ili eksponentu.
- Indeks se dodaje pomoću taga <SUB> a eksponent pomoću taga <SUP>.

H ₂ O	H ₂ O
2 ² =4	2 ² =4

09.23

13

Nema razlike u verziji HTML5.

Horizontalna linija: HR

- Nova celina se naglšava novim redom. Ako se želi jače naglašavanje koristi se horizontalna linija.
- <HR SIZE=3 WIDTH="55%">
- Dobija se linija debljine 3 piksela i širine 55% od širine prozora.

- Ako se ne želi da linija bude zasenčena, već potpuno crna, koristiti atribut NOSHADE.
- Dimenzije linije se zadaju sa sledeća dva atributa: SIZE (debljina u pikselima) i WIDTH (širina u pikselima ili %)
- Ovaj element može sadržati ALIGN atribut.
- Boja linije se može regulisati pomoću COLOR atributa.
- Element HR postoji u verziji HTML5, ali:
 - Ima samo značenje tematskog prekida (dok u 4.01 znači prikaz linije)
 - Svi atributi su izbačeni 09.23 14

Praznine i spec. karakteri - entitet

- Prazno mesto, kada je više od jednog, se označava ili
- Ako se želi tri prazna mesta jednostavno se ponovi tri puta, odvojeni tačkom-zarezom:

	Entity naziv	Entity broj
<	<	& #60;
>	£gt;	>
£	&	&
¢	¢	& #162;
£	£	£
¥	¥	¥
€	€	€
©	©	©
®	®	® ⁰⁹

Simboli

Matematički,

Oznaka	En.broj	En. naziv
\forall	∀	∀
δ	∂	∂
Ξ	∃	∃
Ø	∅	∅
∇	∇	∇
E	∈	∈
∉	∉	∉
Э	∋	∋
Π	£#8719;	∏
Σ	∑	∑

Grčka slova Gr. karakter En. broj En. naziv &#**9**13; Α Α В &#**9**14; Β Γ Γ Г &#**9**16; Δ Δ Ε Ε Ε Ζ &#**918**; Ζ

	Char	Number	Entity
Ostali	©	©	©
	®	®	®
	€	£#8364;	€
	ТМ	™	™
	←	←	←
	↑	↑	↑
	\rightarrow	→	→
	Ļ	£#8595;	↓
	• 09.23	£#9824;	£spades
	¢	♣	♣
/	_	G. #0.920.	Ghoorte

Liste

 <u>NENUMERISANE</u>

- Koriste se za predstavljanje nenumerisane (engl. Unorderd List) liste članova odvojenih praznih redom i označenih specijalnim vodećim znakom (eng. bullet: kružić, disk, kvadrat).
- Lista se navodi između elemenata odnosno .
- Stavka liste (engl. List Item) se navodi elementom koje ne mora da ima zavšni tag

- Postoje dva atributa. Prvi atribut je type koji može uzimati vrednosti:
- circle okruglo dugme
- disc ispunjeno okruglo dugme
- square kvadratno dugme
- Drugi atribut je compact koji specificira da lista bude prikazana manja neko što je to normalno. Novi čitači ga ne podržavaju.
- Oba atributa nisu podržana u verziji HTML5.

- <HTML>

- <body>
- Studijski programi VSER-a
-
- Izborni predmeti
 - Programiranje 1
 - Uvod u internet programiranje
 -
-
- </HTML>

 <u>NUMERISANE LISTE</u>

- Koriste se za predstavljanje listi čije su stavke numerisane.
- Lista se navodi elementom stavke, (engl. Oredered List).
- Svaka stavka liste počinje obeležjem koja ne mora da ima završni tag
- Za numerisanje se podrazumevano koriste arapski brojevi. Za drugi tip numeracije koristi se atribut type. Ovaj atribut može imati sledeće vrednosti:
- A velika slova
- 🗅 a mala slova
- I rimski brojevi
- 🗅 i mali rimski brojevi
- Ne postoji atribut compact u HTML5 verziji, ali postoji type atribut kao i start odnosno reversed koji označavaju početnu vrednost u nabrajaju odnosno opadajući redosled

<<mark>DL</mark>>, <u>OPISNE LISTE</u>

- Koriste se za predstavljanje listi čije stavke ne treba označiti brojevima, slovima ili buletima, već iza stavki sledi opis. U HTML5 se kaže da su opisne (engl. description) a u prethodim verzija se kaže da je reč o definicionim (engl. definition) listama.
- Lista se navodi elementom <dl>...</dl>.
- Svaka stavka liste sadrži termin koji se definiše i odgovarajući opis.
 Termin počinje obeležjem <dt>, a opis počinje obeležjem <dd>.

<HTML>

- <head> <title>Primer DL liste</title> </head>
- <body>
 - <dl> serveri posebne namene:
 - <dt>proksi <dd>server za kesiranje stranica

Primer 5

- <dt>firewall <dd>server za zastitu od upada
- <dt>... <dd>...
- </dl>
- <body>
- <HTML>

唱	Ð		Order	ed List	\times	+	\sim
\leftarrow		\rightarrow	Ü	ώ	file:///C:/V	/ETS/L	ЛТ/р

Tekst pre liste

Tekst pre stavki u listi

- 1. stavka
- 2. stavka
- 3.

.....

Slike

- Slika se u HTML stranicu uvodi elementom:
-
- pri tome se navodi obavezni atribut SRC čija je vrednost putanja, tj. URL do slike.
- Čitači podržavaju upotrebu različitih formata. Na primer, format GIF se preporučuje za slike koje su crteži odnosno imaju više kontinuiranih delova iste boje, dok se JPEG preporučuje za slike kod kojih je prisutna veća paleta boja.
- Slike se mogu umetnuti bilo gde u BODY sekciji.
- Dimenzije slike se zadaju atributima WIDTH (za širinu slike) i HEIGHT (za visinu slike). Osim što se može promeniti veličina slike, može se ubrzati učitavanje slike.

09.23

23

Dimenzije slike se zadaju u pikselima i/ili procentima.

Relativno podešavanje dimenzija

Primer1: <img <br="" src="slika.jpg" width="102"/> height="10%"> Širina je tačno definisana u pikselima a visina relativno. Ako se stvarne dimenzije slike razlikuju od navedenih, onda će slika biti izobličena.	

- ALIGN Definiše način poravnanja slike u odnosu na liniju u kojoj se prikazuje, a moguće vrednosti su: top, middle, bottom, left, right.
- Ako je poravnavanje left ili right, slika se prikazuje sa leve ili desne strane paragrafa u kome je i tekst, dok je tekst raspoređen oko nje.
- Ako se koriste vrednosti middle, bottom ili top onda se linija teksta poravnava sa sredinom, dnom ili vrhom slike.

← → C	🕒 file:///0	:/Users/Zorar	n/S <mark>ky</mark> Drive/k <mark>n</mark> jig	☆ » 🔳
🛚 Apps 🛛	Google 🧰 h	tml5 🧰 soa	» 🧰 Остали	обележивачи
U ovoj liniji j	e za sliku	y korišćen atr	ibut align="bottom"	".
U ovoj <mark>lini</mark> ji j	e za sliku 🕢	korišćen atr	ibut align="middle"	
U ovoj liniji j	e za sliku 🕢	y korišćen atr	ibut align="top".	
U ovoj liniji j	e za sliku kori	šćen atribut aligi	n="right".	5
U ovoj liniji j	e za sliku 🗸) nije korišće	n atribut.	

09.23

```
. . .
< BODY>
Tri slike u tekstu, sve tri poravnate na levo.
<img src="slika.gif" align="left">xxxxx...<img src="slika.gif" align="left">
xxxxx ....<img src="slika.gif" align="left">
Tri slike u tekstu koji je poravnat na desno, a sve tri poravnate na levo.
<img src="slika.gif" align="left">xxxxx...<img src="slika.gif" align="left">....
<img src="slika.gif" align="left">
Tri slike u tekstu koji je poravnat na desno, a sve tri bottom
<img src="slika.gif" align="bottom">...xxxxxx<img src="slika.gif"</pre>
align="bottom"><img src="slika.gif" align="bottom">
• • •
                                             09.23
                                                       26
```

ALT - Atribut definiše tekst koji će biti prikazan umesto slike ukoliko slika ne može biti prikazana. Tekst se pojavljuje kao komentar ili objašnjenje.

- Napomena: Slika se ne može prikazati ako čitač nema mogućnost grafičkog prikaza ili je prikaz slika namerno isključen ili fajl za sliku nije nađen.
- BORDER Definiše veličina okvira u pikselima koji se prikazuje oko slike.
 Okvir se isključuje ako se vrednost postavi na 0.
- VSPACE, HSPACE Definišu dodatni prostora između slike i teksta. Vrednosti se zadaju u pikselima. VSPACE se odnosi na marginu ispod i iznad, a HSPACE se odnosi na marginu levo i desno od slike.
- Napomena: Atributi align, border, hspace, vspace nisu podržani u verziji HTML5

27

09.23

 Dimenzije se zadaju u pikselima.

 Dimenzije se zadaju u procentima, slika ima okvir.

Dimenzije se zadaju u procentima, slika ima okvir, hspace=10, vspace=10.

<</p>

09.23

Hiperveza

- <A> <u>tekst koji je ujedno link</u>
- Element A se koristi za umetanje linkova.
- Osnovni atributi su:
 - HREF URL adresa stranice na koju se može preći
 - ID identifikator sidra koji se koristi pri referenciranju tzv. bookmark
 - NAME isto kao ID, ID je globalni identifikator
 - TARGET -specificira gde će se otvoriti referencirani dokument. Može imati vrednosti:
 - _blank u novom prozoru ili tabu_parent u roditeljskom okviru (frejmu)
 _self u istom frejmu. Podrazumevano.
 _top u istom prozoru ali u kompletnom, ne u frejmu
 - framename u imenovanom frejmu

Hiperveza može da vodi i do određenog mesta u dokumentu. To mesto mora biti označeno da bi se moglo referencirati i obično se naziva sidro. Dakle, URL, koji je vrednost atributa href, u ovom slučaju sadrži dodatak, ime sidra.

```
Prvi.html
```

```
....
<a href= "drugi.html#abc">veza do?</a>
```

```
Drugi.html
```

....

```
....
<a href= "#abc">veza do?</a>
....
<a id= "abc">deo koji pocinje se referise...</a>
....
```

Da bi slika imala funkciju hiperveze potrbno je sliku postaviti kao sadrzaj hiperveze. U tom slučaju element veze dobija oblik:

```
A HREF="URLcilja"> <IMG SRC="URLslike" tekst> </A>
```

Ako slika predstavlja hipervezu, okvir oko slike će biti u bojama veze koje su postavljene kao vrednosti atributa link, alink, vlink. Okvir može biti nevidljiv ako se postavi vrednost atributa border na 0.

```
09.23
```

<HTML>

<HEAD> <TITLE>Veze </title> </HEAD>

<BODY>

<H3>Kontakti</H3>

naj visa

studentski servis

kontakt

Zasto link ka skoli ne radi?

Ako email klijent ne radi, pokusajte da objasnite zasto?

</BODY>

</HTML>

Mapiranje slika

- Slika može biti podeljena na delove tako da a svakom delu može biti dodeljena adresa nekog odredišta tako da kada se "klikne" na određeni deo prebacuje se na na različite URLove.
- Ovo deljenje nazivamo mapiranje slika.
- Koordinatni početak mape je gornji levi ugao slike. Mapiranje se izvodi pomoću atributa USEMAP
- Atribut USEMAP taga IMG ukazuje da se radi o mapiranju na strani klijenta. Vrednost atributa USEMAP određuje koja će se mapa koristiti za mapiranje slike u formatu sličnom atributu HREF kod hipertekstualnih veza. Ako počinje sa #, podrazumeva se da se mapa nalazi u istom HTML dokumentu kao i tag IMG.

```
Na primer:
```



```
Na primer:
<IMG SRC="slika1.gif" USEMAP="#mapaA">
<IMG SRC="../slike/slika2.gif" USEMAP="mapa.html#mapa2">
```

09.23

- Mapa se opisuje pomoću elementa <MAP> . . . </MAP> Opis može biti istom HTML fajlu gde se koristi ili u zasebnom fajlu. Naziv mape (tj. vrednost atributa NAME) mora odgovarati nazivu za upotrebu mape unutar taga IMG. Mapa se sastoji od područja.
- ▶ U elementu MAP definišu se postoje podelementi AREA čiji su atributi:
- SHAPE
- HREF
- COORDS
- Ako se dve oblasti preklapaju, prednost ima ona koja je prvo definisana. Atribut NOHREF znači da izbor te oblasti ne prouzrokuje akciju.
- SHAPE vrednost definiše oblik oblasti u slici:
- RECT pravougaona oblast.
 - COORDS vrednosti su gornji levi i donji desni ugao pravougaonika u pikselima
- CIRCLE kružna oblast.
 - COORDS vrednosti su kordinate centra kruga i poluprečnik kruga u pikselima
- POLY oblast mnogougaonik.
 - COORDS vrednosti su koordinate tačaka zatvorene izlomljene linije u pikselima.
- DEFAULT- podrazumevano.
 - Nema koordinate i koristi se samo jednom za oblast koja obuhvata koordinate koje ne pripadaju nijednom od već definisanih oblasti.

09.23


```
<img src="geoimag2.jpg" usemap="#geoshapes2">
```

```
<map name="geoshapes2">
```

```
<area shape="CIRC" coords="150,100,28" href="primer2.html">
```

```
<area shape="POLY" coords="35,9,121,9,95,60,9,60" href="primer3.html">
```

```
<area shape="RECT" coords="182,10,293,61" href="primer4.html">
```

```
<area shape="RECT" coords="34,141,85,192" href="primer5.html">
```

```
<area shape="POLY" coords="263,142,293,193,182,193" href="primer6.html">
```

</map>

09.23

Tabele

Elementi za rad sa tabelama.

<table></table>	osnovni element za tabelu	
<caption></caption>	opcioni element za naslov tabele	
<tr></tr>	red tabele	
<th></th> <th>element podatka u zaglavlju tabele</th>		element podatka u zaglavlju tabele
<td></td>		element podatka u tabeli

(g) header cell	header cell Fat (g)	Calories	Menu item header cell	ow
data cell	data cell 2	120	Chicken Noodle Soup	ow
data cell	data cell 26	400	Caesar Salad data cell	ow

Atributi tabele

- ALIGN = left, center, right
- BORDER = br

širina ivice u pikselima (podrazumevano je 0)

CELLSPACING = br

prostor u pikselima između ćelija, podrazumevano 3, uključuje border

```
CELLPADDING = br
```

prostor u pikselima između ivice celije i elementa tabele, podrazumevano 1

WIDTH=broj[%]

širina u pikselima ili procentima stranice ili frejma

BGCOLOR=boja

pozadinska boja tabele. Postoji takođe i za <TR>,<TH>, odnosno <TD>

Atributi za red tabele:

ALIGN -- left, center, right VALIGN -- top, middle, bottom BGCOLOR -- color

Napomena. Atributi "align", "bgcolor", "cellpadding", "cellspacing", "frame", "rules", "summary", "width" nisu podržani u verziji HTML5.

09.23

****Atributi ćelije - <TD>

colspan = broj -- označava koliko kolona obuhvata ćelija rowspan = broj -- označava broj redova obuhvaćenih tom ćelijom

Zadatak:

Napisati tabelu koja treba da ima izgled kao na slici

Napisati html kod za prikaz tabele

